

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชน ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

The Buddha Dharma Tegration for the Local Governance of Community Leaders
in Phu Khiao District, Chaiyaphum Province

พระอธิการธีรพล รวิวงษ์ (ภูเขาคือ)

Phra Athikan Teerapon Rawiwanno (Phukaoyai)

สุนทร ธานีศิลปพิชิต

Sunait Thanasinlapaphichit

พระมหานรินทร์ สุรปโย,ดร. (เอมพันธ์)

Phramaha Narin Surapinyo (Emphan)

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Political Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: narinpempa123@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 29 ธันวาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 ธันวาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน จากประชาชนผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 99,910 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.04$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.98$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.97$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.97$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.91$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.90$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม คือ สาราณียธรรม 6 ประการ พบว่า 1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้นำต้องมีความต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมาย เคารพกฎกติกาของชุมชน ต้องปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน 2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้นำควรยึดมั่นในคุณธรรมความดีงาม มีคุณธรรมประจำใจ ยึดมั่นในความถูกต้อง มีความจริงใจต่อประชาชน และสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติตาม 3) ด้านหลักความโปร่งใส ผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีที่มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส มีความตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้นำต้องรับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ควรมีส่วนร่วมต่อการรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำและภาระหน้าที่ที่มีต่อสังคม ต้องกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้นำต้องตระหนักว่าทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ในการบริหารจำเป็นจะต้องประหยัด ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ควรณรงค์ให้บุคลากรรู้จักความประหยัด

คำสำคัญ: การบูรณาการหลักพุทธธรรม, การปกครองท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน

ABSTRACT

The objectives of the research were 1. to study the level of integration of the Buddhist principles in local governance of the community leaders in Phu Khiao District, Chaiyaphum Province, 2. to compare the public opinions on the integration of the Buddhist principles in local governance of the community leaders in Phu Khiao District, Chaiyaphum Province classified by personal factors, and 3. to present the integration of the Buddhist principles in local governance

of the community leaders in Phu Khiao District of Chaiyaphum Province by applying to the principles of Buddhism. The research methodology was a combined method. The qualitative research collected data from 9 key informants by means of in-depth interviews and the quantitative research collected data by questionnaires from a sample of 399 people aged 18 years and over living in Phu Khiao District of Chaiyaphum Province having 99,910 people. The tools used were questionnaires and interview formats. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing by T-test and F-test, and data analysis by descriptive interpretation.

Findings of the research were as follows:

1. The level of integration of the Buddhist principles in local governance of the community leaders in Phu Khiao District of Chaiyaphum Province, overall, was at a high level ($\bar{X}=3.96$) when classified by aspects in order of averages from highest to lowest as follows: Rule of law ($\bar{X}=4.04$), Principle of Transparency ($\bar{X}=3.98$), Morality ($\bar{X}=3.97$), Accountability ($\bar{X}=3.97$) Participation ($\bar{X}=3.91$) and Value ($\bar{X}=3.90$) at a high level respectively.

2. The results of comparison of the public opinions on the integration of the Buddhist principles in local governance of the community leaders in Phu Khiao District of Chaiyaphum Province classified by personal factors found that the people with different sex, age and education had no different opinions, therefore there was no research hypothesis. While for the people with different occupations and incomes their opinions on this matter were different statistically at the 0.05 level, therefore, the research hypothesis was accepted.

3. Results of the presentation of the integration of Buddhist principles in local governance of the community leaders in Phu Khiao District of Chaiyaphum Province by applying the principles of Buddhism, namely, Six Saraniyadhamma found that 1) For the Rule of Law: Leaders must have legal knowledge, follow and respect the regulations of the community, protect the rights, liberties and equality of the people. 2) For Moral Principles: Leaders should adhere to virtue, goodness, and correctness. They should be sincere to people and create good values to be adhered for operators in the organizations or members of society. 3) For Principles of Transparency: Leaders must be a good example of honesty, transparency, accuracy and clarity in their work, and allow the public to participate in the audit of operations. 4) For Principles of Participation: Leaders must listen to opinions of people and provide them the opportunities to participate in learning and presenting problems or important issues. They should encourage people to take part in expressing their opinions. 5) For Principles of Responsibility: Leaders must be responsible for their work and should participate in responsibility for the results of their actions and for the obligation to society. They must dare to think, to act and to decide in performing duties. 6) For Value for Money: Leaders

must recognize the limitation of resources and then manage economically. They must consider the value for the most benefit of the public and should campaign for personnel to realize the economy.

Keywords: integration of Buddhist principles, local government, community leader

1. บทนำ

ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโดยได้มีการจัดระเบียบการปกครองแผ่นดินออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนกลาง และการปกครองส่วนภูมิภาค หรือเรียกอีกอย่างว่า การปกครองอาณาเขตซึ่งในการปกครองอาณาเขตนั้นมีเมืองหรือหัวเมืองเป็นศูนย์การบริหาร มีการจัดระเบียบการปกครองภายในเมืองหนึ่งๆ ออกเป็นหน่วยการปกครองรับผิดชอบลดหลั่นกันลงมา คือ แขวง ตำบล และหมู่บ้าน ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด และทรงโปรดให้มีการทดลองการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ที่อำเภอบางประอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัย รัชกาลที่ 6 จึงทรงประกาศยกเลิก และได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2547 ขึ้นใช้บังคับแทน และถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน สืบมาตั้งแต่นั้น หลังจากนั้นได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวมาเป็นลำดับ จำนวน 9 ครั้ง จนถึงปัจจุบัน (สรายุทธ์ หอมจันทร์, 2563 : 168-169)

การจัดการปกครองตำบล หมู่บ้านใหม่นี้ มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมหลายประการ กล่าวคือ ให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้านเอง แทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน สำหรับการบังคับบัญชานั้นมีการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่การป้องกันโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้างกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้แก่ การลดค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบย่ำที่นา ราษฎร ซึ่งความมุ่งหมายในการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้านก็เพื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งราษฎรเลือกสรรขึ้น โดยความยินยอมช่วยกันดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้านให้เรียบร้อย เป็นหู เป็นตา แก่ทางราชการที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ตลอดจนควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ไททัศน์ มาลา, 2559 : 308) จากความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้นำท้องที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับประชาชนในพื้นที่และอยู่คู่กับสังคมมาแล้วตั้งแต่อดีต จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทย เพราะผู้นำท้องที่เปรียบเสมือนต้นแบบเป็นผู้นำของสังคม ประชาชนย่อมคาดหวังที่จะพึงพิงผู้นำในทุกๆ ด้าน ดังนั้นผู้นำท้องที่จึงต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ กล่าวคือ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรการปกครอง ได้แก่ ผู้นำองค์กร ผู้นำท้องที่ของชุมชน จะต้องมีความพร้อมและมีศักยภาพในการปกครองพัฒนา สามารถเป็นผู้นำที่ดีให้แก่ชุมชนในการจัดการปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้นำในองค์กรการปกครองมีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญของกระบวนการจัดการปกครองและพัฒนาที่มีคุณภาพแล้ว ย่อมส่งผลให้การปกครองประสบผลสำเร็จและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม จริยธรรม” ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนิน

ชีวิตด้วยความอดทนขยันหมั่นเพียรซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สุรพล สุธะพรหม และคณะ, 2556 : 20-21)

ผู้นำท้องถิ่นเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของการปกครองในส่วนท้องถิ่น และเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย ในการเป็นผู้นำตำบล หมู่บ้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในพื้นที่ (นิยม พัฒนศรี และคณะ, 2564 : 120) ดังนั้น ผู้นำท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งต่อชุมชน แม้ว่าในปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากและมีผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้สืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นในด้านวัตถุมากเกินไป ส่งผลให้ความนึกคิดและจิตใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปด้วย สาเหตุของความเสื่อมทางจริยธรรมของสังคมไทยเป็นเพราะขาดการขัดเกลาทางสังคม สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัวไม่ส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรม ด้วยความรัก ความผูกพัน การไม่เคารพซึ่งกันและกันด้วยคุณธรรม (พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม (สังข์ขาว), 2562 : 131) ทั้งด้านศีลธรรม จริยธรรมของคนในสังคมรวมถึงแม้กระทั่งผู้นำชุมชนเสื่อมโทรมลงอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นควรนำหลักธรรมมาบูรณาการใช้ในการปกครองด้วยโดยหลักธรรมที่เหมาะสมที่ผู้นำท้องถิ่นควรจะนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครอง คือ หลักสาราณียธรรม (ที.ปา. (ไทย) 11/317/242-243) ซึ่งมีความหมายว่า “ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกันและกัน” เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการบูรณาการในองค์กรปกครองท้องถิ่นให้แก่ประชาชนทุกคน หากผู้นำท้องถิ่นมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ย่อมจะนำให้บ้านเมืองรุ่งเรืองและประชาชนสุขสันต์ การใช้หลักธรรมมาเป็นหลักปฏิบัติย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบไปด้วย 1) พระสังฆาธิการในอำเภอภูเขียวจำนวน 2 รูป 2) ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นจำนวน 5 คน และ 3) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 วิธี คือ 1) การสังเกต 2) ตำราและเอกสาร 3) การสัมภาษณ์ 4) การบันทึกวิธีทัศน์และโสตทัศนูปกรณ์ (Silverman. D, 2000, 90)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล 119 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 99,910 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างตามโควตาที่กำหนดเพื่อความครอบคลุมของข้อมูลจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ 399 คน ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรมคำนวณกลุ่มประชากรตัวอย่าง ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, 110)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ระดับการการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องที่ของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.51) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.59) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.61) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.61) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.62) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.64) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.59) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ประชาชนที่มี เพศ อายุ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องที่ของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องที่ของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การนำเสนอ พบว่า

1. **ด้านหลักนิติธรรม** การปฏิบัติตามกฎหมายตลอดจนระเบียบข้อบังคับที่เป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ การสถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย และการแบ่งแยกอำนาจซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม ผู้นำต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อปกป้องคุ้มครองแก่ประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในบรรดาสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งมวลของปัจเจกบุคคลและโดยหลักการนี้ ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ อันละเมิดต่อกฎหมายกระทำต่อประชาชนได้ อีกประการหนึ่ง ผู้นำท้องที่ต้องเคารพกฎกติกาของชุมชน ผู้นำท้องที่ที่จะต้องให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน และผู้นำท้องที่ที่ต้องให้ความเสมอภาคเท่าเทียม

2. **ด้านหลักคุณธรรม** ผู้นำควรยึดมั่นในคุณธรรมความดีงาม มีคุณธรรมประจำใจ ยึดมั่นในความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ เมตตา ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และมี

หิริโอตตปละคือการรู้จักละอายและเกรงกลัวบาปกรรม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติ

3. ด้านหลักความโปร่งใส ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการปกครอง มีความถูกต้องชัดเจนในการปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น มีกลไกการบริหารที่มีความสุจริตและโปร่งใส มีระบบกติกาเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีภาพ ทั้งยังต้อง รวมทั้งความสามารถในการรายงานชี้แจงให้เหตุผล เพื่ออธิบายการกระทำของตนเอง และสามารถตอบคำถามของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ อีกประการหนึ่ง ผู้นำท้องที่ที่ต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ผู้นำท้องที่ที่จะต้องมีความเสียสละ ผู้นำท้องที่ ต้องมีความตรงไปตรงมา โปร่งใสตรวจสอบได้

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้นำต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา หรือประเด็นที่สำคัญ และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เพราะผู้นำนั้นต้องพึงระลึกไว้ว่า ตนเองเป็นสมาชิกของสถาบันหรือชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นคืออิสระของการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการบ้านเมืองเป็นหัวใจหลักที่จะทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จในการปกครอง

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบในงานของตน และต้องมีความรับผิดชอบต่อ การกระทำของตนเอง การร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำ รับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณชน รับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีเหตุมีผลตามที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างสุดความสามารถ และติดตามผลการปฏิบัติงานภายหลังโดยการประเมินผลงานเป็นระยะๆ พร้อมทั้งมีการเตรียมการแก้ไขปัญหากหากเกิดผลกระทบใดๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม เช่น การปฏิบัติงานที่ผู้นำสามารถตอบสนองข้อสงสัยของประชาชน สามารถชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจได้ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้นำหรือผู้บริหารต้องตระหนักว่าทรัพยากรค่อนข้างมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย และความคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัดใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยการปรับปรุง ปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดมูลค่ามากที่สุด การบริหารจัดการจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ

5. สรุปองค์ความรู้

5.1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องที่ของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้สรุปแผนภาพแสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

ด้านหลักนิติธรรม

ผู้นำท้องถิ่นจะต้องให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน ต้องเคารพกฎหมายของชุมชน ต้องให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า

ด้านหลักคุณธรรม

ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมความดีงาม มีความจริงใจต่อประชาชน และผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีความสุภาพอ่อนโยน

ด้านหลักความโปร่งใส

ผู้นำท้องถิ่นจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี มีความถูกต้องชัดเจนในการปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น มีกลไกการบริหารที่มีความสุจริตและโปร่งใส

ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ผู้นำต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม

ด้านหลักความรับผิดชอบ

ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบในงานของตน และรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตนเอง ทั้งต้องรับผิดชอบต่อบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณชนด้วย

ด้านหลักความคุ้มค่า

ผู้นำหรือผู้บริหารต้องตระหนักว่า

ด้านหลักนิติธรรม

ผู้นำมีความรู้ทางด้านกฎหมาย ผู้นำควรเคารพปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ผู้นำต้องให้สิทธิเสรีภาพความเสมอภาค

ด้านหลักคุณธรรม

ผู้นำควรมีระเบียบวินัยยึดมั่นในคุณธรรมความดีงาม ผู้นำจะต้องมีความจริงใจต่อประชาชน ผู้นำจะต้องมีความสุภาพซื่อสัตย์สุจริต

ด้านหลักความโปร่งใส

ผู้นำต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ผู้นำจะต้องมีความเสียสละ ผู้นำต้องมีความตรงไปตรงมา มีความโปร่งใส สามารถที่จะตรวจสอบได้

ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ผู้นำต้องเคารพในความเห็นต่างเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ผู้นำควรให้ความสำคัญต่อประชาชน และกระตือรือร้นในการทำงาน

ด้านหลักความรับผิดชอบ

ผู้นำต้องมีวุฒิภาวะมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ผู้นำต้องมุ่งมั่นต่อการทำงาน กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่

ด้านหลักความคุ้มค่า

ผู้นำต้องรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

สารานุกรม ๖ ประการ

- ผู้นำท้องถิ่นจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน และผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตน
- ผู้นำท้องถิ่นต้องเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมถูกกาลเทศะ ใช้ถ้อยคำสุภาพ อ่อนหวาน พุดจามีเหตุผล เพื่อลดความขัดแย้ง
- ผู้นำท้องถิ่นที่ควรแสดงความรักด้วยไมตรีจิตอย่างจริงใจ มองโลกในแง่ดีเพื่อสานสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ส่วนรวม และต้องมีจิตเมตตาปรารถนาดี
- ผู้นำท้องถิ่นจะต้องไม่เอาัดเอาเปรียบประชาชน มีความเป็นธรรม และเป็นตัวอย่างหรือแบบที่ดีต่อประชาชนในด้านบำเพ็ญประโยชน์
- ผู้นำท้องถิ่นจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ต้องเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพหลักเหตุผล ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม
- ผู้นำท้องถิ่นจะต้องยึดมั่นในความสามัคคีและลดความขัดแย้งในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นต้องเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และผู้นำ

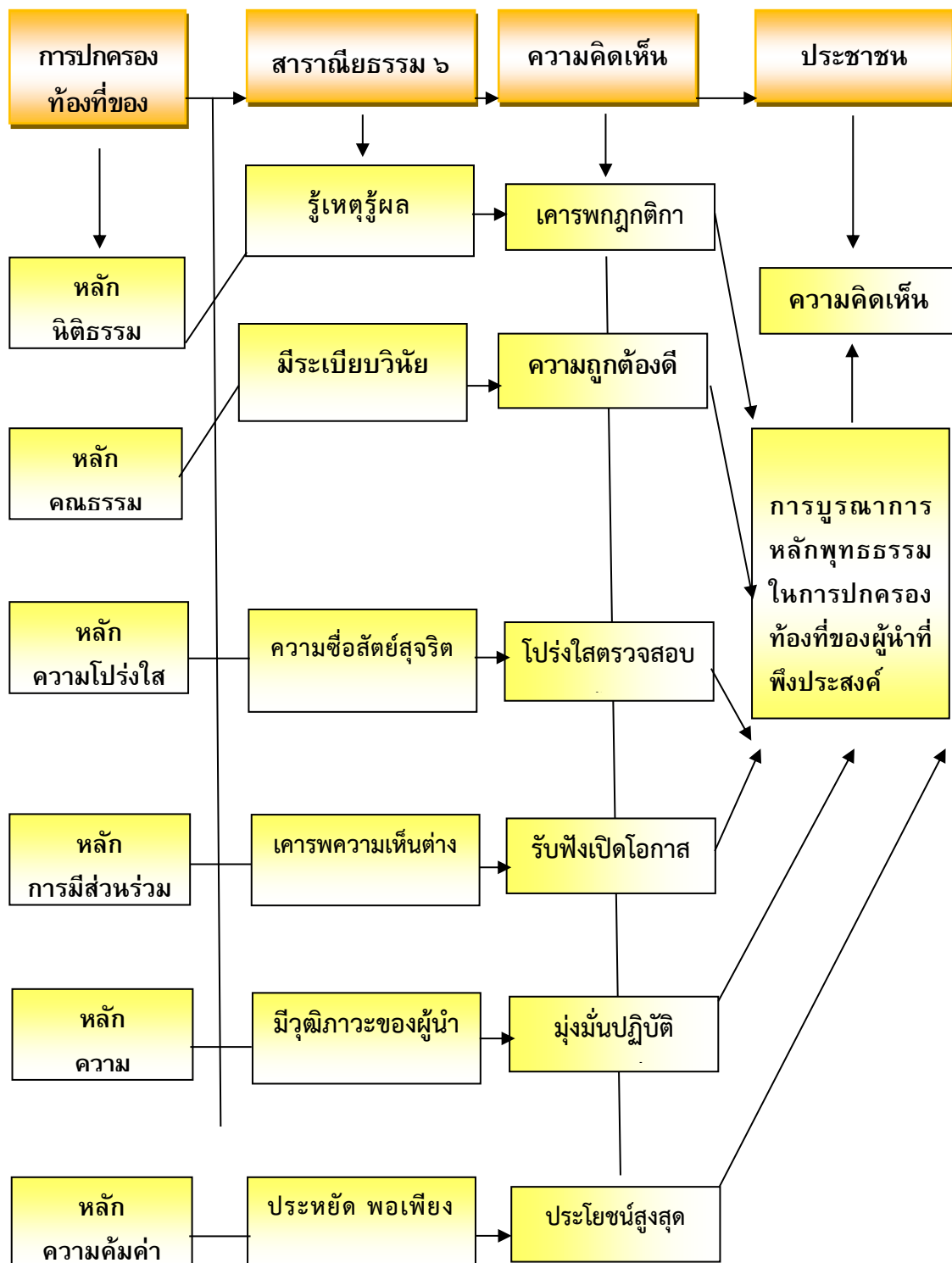
ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชน

การปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชน

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชน

5.2 สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวมาสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

6. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านหลักนิติธรรม ผู้นำท้องที่มีความยุติธรรมให้แก่ประชาชน
2. ด้านหลักคุณธรรม ผู้นำท้องที่มีความอดทนอดกลั้น
3. ด้านหลักความโปร่งใส ผู้นำท้องที่มีความซื่อสัตย์สุจริต
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้นำท้องที่จัดประชุมปรึกษางานเป็นประจำ
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้นำท้องที่มีจิตสำนึกที่ดีในหน้าที่
6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้นำท้องที่มีความประหยัดสมณะ

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านหลักนิติธรรม ผู้นำท้องที่ควรมีความรู้ทางด้านกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ต้องยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องรู้เหตุรู้ผล เคารพกฎกติกาของชุมชน ต้องปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน ผู้ปกครองต้องไม่ใช้อำนาจใดๆ ไปละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ต้องให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า

2. ด้านหลักคุณธรรม ผู้นำท้องที่ควรยึดมั่นในคุณธรรมความดีงาม มีคุณธรรมประจำใจ ยึดมั่นในความถูกต้อง ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ เมตตา ความอดทน มีระเบียบวินัย ต้องมีความจริงใจต่อประชาชน มีความสุภาพอ่อนโยน ต้องมีหิริโอตตัปปะคือการรู้จักละอายแก่ใจและเกรงกลัวบาปต่อบาปกรรม ต้องมีค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติตาม

3. ด้านหลักความโปร่งใส ผู้นำท้องที่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ถูกต้องชัดเจนในการปฏิบัติงาน ต้องยึดมั่นในความถูกต้อง มีความเสียสละ ต้องมีความตรงไปตรงมา โปร่งใสตรวจสอบได้ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างเสรีภาพ ต้องสามารถรายงานชี้แจงให้เหตุผลในสิ่งที่ประชาชนสงสัยเคลือบแคลงได้

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้นำท้องที่ควรรับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ และเรียนรู้ ต้องเคารพในความเห็นต่างของประชาชน ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา หรือประเด็นที่สำคัญ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ต้องให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของประชาชน ต้องกระตือรือร้นในการทำงาน การมีส่วนร่วมนั้นคืออิสระของการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้นำท้องที่ควรมีวุฒิภาวะของความเป็นผู้นำที่ดี ต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานและต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ควรมีส่วนร่วมต่อการรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำและภาระหน้าที่ที่มีต่อสังคม ต้องมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างสุดความสามารถและติดตามผล

การปฏิบัติงาน ต้องมีการเตรียมการแก้ไขปัญหามาเพื่อสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่างๆ ต้องกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้นำท้องที่ควรตระหนักว่าทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ในการบริหาร จำเป็นจะต้องประหยัด ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ต้องปกครองพัฒนา ชุมชนให้ดำรงอยู่ในความพอเพียง ควรณรงค์ให้บุคลากรรู้จักความประหยัด ความพอเพียง ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ด้านหลักนิติธรรม ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การปกครองตามหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรมผู้นำท้องที่
2. ด้านหลักคุณธรรม ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความอดทนอดกลั้นต่อการบริหารงานของผู้นำท้องที่
3. ด้านหลักความโปร่งใส ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองด้านความซื่อสัตย์สุจริตของผู้นำท้องที่
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การประชุมปรึกษาหารือของผู้นำท้องที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง จิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องที่
6. ด้านหลักความคุ้มค่า ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ต้นแบบผู้นำแห่งความประหยัดสมณะพอเพียงของผู้นำท้องที่

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไททัศน์ มาลา. (2559). การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. **วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน).
- นิยม พัฒนศรี และคณะ. (2564). บทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนครปฐม. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน).
- พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม (สังข์ขาว). (2562). จริยธรรม : ปัญหาพฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย. **วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- สุรพล สุยะพรหม และคณะ. (2556). **ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สรายุทธ์ หอมจันทร์. (2563). ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน).